

تأثیر افزودن پودر میکروجلبک اسپیرولینا بر ترکیب اسیدهای چرب و اسیدهای آمینه پاستا

سید صابر مستولی‌زاده^۱، یزدان مرادی^{۲*}، محمد صدیق مرتضوی^۱، عباسعلی مطلبی^۱، منصوره قائمی^۳

*ymorady@yahoo.com

- ۱- پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان، موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، بندرعباس، ایران
- ۲- موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران
- ۳- گروه شیلات، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

تاریخ پذیرش: مهر ۱۳۹۶

تاریخ دریافت: فروردین ۱۳۹۶

چکیده

اسپیرولینا پلاتنسیس *Spirulina platensis* ریز جلبلک سبز- آبی با محتوای مواد مغذی منحصر به فرد و دارای اثرات تغذیه‌ای و درمانی متعددی می‌باشد که در غنی سازی فراورده های غذایی مختلف به کار گرفته شده است. اطلاعات درباره غنی سازی آرد گندم با پودر ریزجلبک اسپیرولینا پلاتنسیس جهت تولید پاستا بسیار اندک است. اثر افزودن پودر میکروجلبک اسپیرولینا پلاتنسیس در سطوح صفر، ۰/۲۵، ۰/۵، ۰/۷۵ و ۱ درصد وزنی بر مقدار پروتئین به وسیله روش میکروکجدال و چربی به روش سوکسله اندازه گیری شد. همچنین اثر این غنی سازی بر تغییرات اسیدهای آمینه و اسیدهای چرب به ترتیب به وسیله روش های کروماتوگرافی گازی (GC) و کروماتوگرافی مایع با کارایی بالا (HPLC) اندازه گیری شد. نتایج نشان دادند که سطوح مختلف پودر میکروجلبک اسپیرولینا تأثیر معنی داری بر ویژگی های شیمیایی پاستا داشت ($p < 0.05$). بر اساس نتایج بدست آمده، سطوح مختلف پودر میکروجلبک اسپیرولینا تأثیر معنی داری بر برخی اسیدهای آمینه ضروری و برخی اسیدهای چرب غیراشباع پاستا داشت ($p < 0.05$). با افزودن ۰/۲۵ درصد پودر میکروجلبک اسپیرولینا پلاتنسیس به پاستا، ضمن دستیابی به محصول غنی شده به عنوان یک غذای فراسودمند، ارزش غذایی آن بهبود می یابد، ویژگی های میکروبیولوژی محصول نهایی بر اساس استاندارد ملی ایران حفظ می شود و محصولی مورد پذیرش مصرف کنندگان ارائه می گردد.

کلمات کلیدی: پودر میکروجلبک اسپیرولینا پلاتنسیس، پاستا، غنی سازی، غذای فراسودمند

* نویسنده مسئول

مقدمه

پاستا با توجه به ارزش غذایی بالا از نظر میزان پروتئین، مواد معدنی، انواع ویتامین‌ها و اسیدهای چرب می‌تواند منبع بسیار خوب غذایی محسوب شود. پاستا غذای ایده‌آلی برای اضافه کردن سایر ترکیبات، با توجه به فرآیند تولید ساده خود پاستا، هزینه کم، ارزش غذایی و در نهایت با توجه به پذیرش بالای آن، است (Silveira, 1998). ریز جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس منبع ارزان قیمت و غنی از پروتئین، آهن، ویتامین B₁₂ و اسید چرب آلفا لینولنیک است (Kumudha et al., 2010).

فرآورده‌های پاستا از جمله غذاهای ساده بر پایه غلات هستند که انواع آن از سمولینای گندم دوروم (Durum wheat) و آب تشکیل می‌شود. فرمولاسیون ساده و سهولت فرآیند تولید باعث شده است تا پاستا به عنوان یک غذای نسبتاً ارزان برای تولید شناخته شود (Tarzi et al., 2012). از انواع آرد گندم جهت تولید ماکارونی و محصولات خمیری استفاده می‌شود، اما سمولینای گندم دوروم به علت کیفیت و کمیت پروتئینی و خواص رئولوژیکی مطلوب در حالت خمیری، ایجاد رنگ و کیفیت پخت مناسب در ماکارونی، به عنوان بهترین ماده اولیه در سراسر دنیا شناخته شده است (Park & Kim, 1990). در حالت طبیعی گندم منبع خوبی از ویتامین‌های تیامین، ریوفلاوین، توکوفرول و نیاسین و عناصر آهن و روی است. اما به دلیل تمرکز این مواد در سیوس، طی پروسه آسیاب مقادیر زیادی از آن‌ها از بین می‌رود. ارزش غذایی ماکارونی بر حسب ترکیبات نوع گندم مصرفی و یا مواد افزودنی موجود در فرمول تولید آن، تغییر می‌یابد. عموماً اختلافاتی که در ترکیبات گندم‌ها و یا تکنیک‌های مختلف آسیابانی وجود دارد، تاثیر چندانی در ارزش غذایی فرآورده‌ها ندارد و اختلافات عمده بین فرآورده‌های مختلف ماکارونی ناشی از مصرف موادی نظیر تخم مرغ، اسفناج، گوجه فرنگی، پروتئین یا کنسانتره گیاهی، فرآورده‌های شیری و همچنین ویتامین‌ها و مواد معدنی می‌باشد. به مرحله فرآورده‌های ماکارونی مانند هر منبع غذایی دیگر، به تنهایی قادر نیست که تمامی نیازهای تغذیه‌ای انسان را تامین نماید (Kumar, 2011).

علاوه بر عوامل تولید، تعداد محدود مواد اولیه مورد استفاده، پاستا را تبدیل به یک بستر مناسب برای بررسی

پتانسیل تغذیه‌ای و تکنولوژیکی افزودن مواد اولیه که ارزش غذایی بالاتری دارند، کرده است. استفاده از ترکیباتی مانند طعم دهنده‌ها، رنگ‌ها، ویتامین‌ها، مواد پروتئینی، امولسیفایر-ها و به طور کلی مواد با ارزش تغذیه‌ای بالاتر جهت بهبود رنگ، طعم، ارزش غذایی، بافت، ویژگی‌های حسی و سایر ویژگی‌های محصول مورد استفاده قرار می‌گیرند (Tarzi et al., 2012).

اسپیرولینا پلاتنسیس ریز جلبک سبز-آبی است که به علت کیفیت تغذیه‌ای منحصر بفرد به عنوان ماده غذایی کامل شناخته شده است. مقدار زیاد پروتئین (۶۰ تا ۷۰ درصد وزن خشک)، مقدار کم چربی، مقادیر بالای ویتامین‌ها بوئیه ویتامین B₁₂، آهن، وجود رنگدانه فایکوسیانین و اسید چرب ضروری گامالیونولیک اسید، این ریز جلبک را به عنوان ماده غذایی با ارزش تغذیه‌ای بالا معرفی می‌کند (Belay et al., 1993). به طوریکه سازمان بهداشت جهانی (WHO) از اسپیرولینا به عنوان برترین ماده غذایی بر روی زمین یاد کرده است و سازمان فضایی آمریکا (NASA) از زیست توده اسپیرولینا به عنوان غذای فشرده در سفرهای فضایی استفاده می‌کند (Khan et al., 2005). مطالعات پزشکی متعددی در زمینه اثرات درمانی اسپیرولینا همچون کاهش میزان کلسترول خون، محافظت در برابر برخی سرطان‌ها، پیشگیری از ابتلا به بیماری‌های قلبی-عروقی و افزایش مقاومت سیستم ایمنی بدن صورت پذیرفته است (Belay et al., 1993). تاکنون از پودر زیست توده اسپیرولینا پلاتنسیس به منظور تولید فرآورده‌های غذایی مختلف مانند سوپ، سس، اسنک، نوشیدنی، شکلات، آبنبات، بیسکوئیت، نان، کیک و آرد غنی شده استفاده گردیده است (Fradique et al., 2010). همچنین در کشور آلمان، تعدادی از کارخانه‌های تولید کننده فرآورده‌های غذایی از ریز جلبک‌ها و سیانو باکتری‌ها در فرآورده‌هایی همچون ماست و نوشیدنی‌های مختلف استفاده کرده‌اند (Pulz & Gross, 2004).

ریز جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس منبع ارزان قیمت و غنی از پروتئین، آهن، ویتامین B₁₂ و اسید چرب گاما لینولنیک است (Kumudha, 2010).

¹World Health Organization²National Aeronautics and Space Administration

متعلق به خانواده سیانوباکترهاست که به طور طبیعی در دریاچه های گرمسیر و قلیایی آمریکا، مکزیک، آسیا و آفریقای مرکزی رشد می کند (Belay, 2004).

پاستا محصولی است که پس از طی فرآیندهای مختلف شامل ورز دادن سمولینا با آب، فرایند اکستروژن، پرس از طریق قالب ها و در نهایت خشک کردن بدست می آید. عوامل مختلفی در فرآیندها، کیفیت محصول نهایی را تحت تاثیر قرار می دهند مانند زمان اختلاط و سرعت چرخش مارپیچها، کنترل دمای اکستروژن و قالبها، تنظیم مناسب فشار، شرایط خشک کردن و ... (Tarzi et al., 2012).

در تحقیق حاضر امکان غنی سازی آرد گندم در سطوح صفر، ۰/۲۵، ۰/۵، ۰/۷۵ و ۱ درصد وزنی/وزنی با پودر ریز جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس مورد بررسی قرار گرفت و اثر متغیر میزان پودر ریزجلبک به کار رفته بر ویژگیهای شیمیایی، میکروبی و حسی پاستابه منظور تولید پاستای فراسودمند، تعیین شد.

مواد و روشها

مواد اولیه: در این تحقیق برای تهیه نمونه شاهد و سایر نمونه ها از آرد سمولینا با مقدار گلوتن مرطوب ۲۶% و رطوبت ۱۴% استفاده شد.

آماده سازی پودر ریز جلبک اسپیرولینا: پودر ریز جلبک اسپیرولینا از پارک علم و فن آوری گیلان تهیه گردید. پودر مورد نظر در بسته بندی از جنس پروپیلن دارای لایه آلومینیومی و در شرایط خشک و خنک و دور از نور خورشید به کارخانه ماکارونی منتقل شد.

نحوه آماده سازی نمونه ها و تولید پاستا: برای تهیه پاستا ترکیب استاندارد کارخانه شامل آرد سمولینا، گلوتن و آب استفاده شد. پودر ریز جلبک در پنج مرحله مجزا و در پنج سطح صفر (شاهد)، ۰/۲۵، ۰/۵، ۰/۷۵ و ۱ درصد وزنی به ترکیب استاندارد اضافه و محصول آزمایشی تولید گردید (Fradique et al., 2010).

همه نمونه ها در خط تولید اتوماتیک پاستا تهیه شدند. از خط کوتاه (فرمی) کارخانه که ساخت شرکت فاوا (FAVA) ایتالیا بود، استفاده شد. ظرفیت ورودی این خط تولید پاستا ۱/۵ تن آرد در ساعت بود. ابتدا نمونه شاهد متشکل بدون افزودن پودر ریز جلبک اسپیرولینا تولید گردید و سپس بر

از سالها قبل فایده اسپیرولینا به دلیل پروتئین بالا، ویتامین-ها، اسیدهای آمینه ضروری و اسیدهای چرب ضروری آن شناخته شده است. ۶۰ تا ۷۰ درصد ماده خشک اسپیرولینا پروتئین دارد. منبع غنی از ویتامین ها مخصوصاً B_{۱۲} (که معمولاً در بافت های جانوری است) و پیش ساز ویتامین A (بتاکاروتن) و مواد معدنی مخصوصاً آهن است. حاوی مقدار کمی اسید گاما لینولنیک (GLA) است و همچنین شامل ترکیبات شیمیایی گیاهی مفید دیگری است که برای سلامتی مفید می باشد. اسپیرولینا در سراسر جهان کشت داده می شود و به عنوان مکمل در رژیم غذایی انسان بصورت قرص، پودر و یا تکه های ورقه ای و مکمل غذایی در آبی پروری و صنایع مرغداری بکار می رود (Belay, 2002).

در مطالعه ای در سال ۲۰۰۹، ۵۵۰ کودک دچار سوء تغذیه با ۱۰ گرم در روز پودر اسپیرولینا تغذیه شدند بدون اینکه هیچ عوارض جانبی مشاهده شود. دهه نمونه از مطالعات پزشکی انسانی به همین ترتیب تاثیر مضر برای مصرف مکمل اسپیرولینا ارائه نکرده اند. سازمان غذا و داروی آمریکا (FDA) واژه GRAS (به طور کلی به عنوان امن و سالم به رسمیت شناخته شده) را به اسپیرولینای تهیه شده در دو شرکت آمریکایی اهدا نموده است (Carlson, 2011).

Kadam و Prabhasankar در سال ۲۰۱۰ اعلام کردند که مصرف اسپیرولینا از آسیب های ناشی از سموم موثر بر قلب، کبد، کلیه ها، نورون ها، چشم ها، تخمدان، DNA و بیضه ها جلوگیری می کند (Chamorro-Cevallos et al., 2007).

تاکنون مطالعات متعددی در زمینه بررسی تاثیر افزودن نسبت های متفاوت از گونه های مختلف ریز جلبک در محصولات نانوائی انجام شده است.

Danesi و همکاران در سال ۲۰۱۰ نشان دادند که می توان به منظور غنی سازی پروتئین در محصولات نانوائی از ریز جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس استفاده کرد، بدون آنکه تغییر قابل ملاحظه ای در بافت، ضریب انبساط، درصد ترکیب و پذیرش حسی محصول ایجاد شود (Danesi et al., 2010). بررسی منابع نشان دهنده آن است که اطلاعات درباره غنی سازی آرد گندم با پودر ریز جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس برای تولید پاستا بسیار اندک است. اسپیرولینا پلاتنسیس جلبکی تک سلولی، فتوسنتز کننده، دارای فیلامنت های فتر مانند و

مرحله آنالیز (جداسازی اسیدهای آمینه) با HPLC و پیش ستون محافظ و ستون Pico.TAG-C18 و بافرهای مخصوص انجام گرفت. درصد نسبی هر اسید آمینه یا عبارتی گرم اسید آمینه در ۱۰۰ گرم پروتئین، متناسب با غلظت استانداردهای بکار گرفته شده استخراج و گزارش می‌گردد. داده پردازشی سیستم با نرم‌افزار Maxima820 جهت رسم منحنی کالیبراسیون، انطباق شرایط نمونه با استاندارد و استخراج داده های کمی انجام میشود. هر نمونه ۳ بار و همراه ۳ استاندارد در سه غلظت مختلف تزریق گردیده است (حجم های تزریقی ۱۰ میکرولیتر انجام شد).

استخراج روغن و سنجش اسیدهای چرب: چربی نمونه ها به روش سوکسله استخراج گردید (AOAC, 2005) و پروفایل اسیدهای چرب نمونه ها با استفاده از دستگاه کروماتوگرافی گازی (GC) بر اساس روش AACC 58-18.01 بدست آمد (AACC, 2000). جهت آنالیز اسیدهای چرب، نمونه ها به روش استری شدن اسیدهای چرب (Fatty acid methyl ester) استری شده و سپس به سیستم کروماتوگرافی گازی (GC) مجهز به آشکارساز شعله (FID) مدل Agilent ساخت آمریکا و ستون BPX-70 (120m×250µm×0.20µm) و گاز حامل نیتروژن با شدت جریان 0/9 ml/min تزریق شدند. در این آزمایش، دمای آشکارساز، تزریق کننده و ستون به ترتیب ۳۰۰، ۲۶۰ و ۲۲۰ درجه سانتی‌گراد بود. سپس منحنی کروماتوگرام مربوط به هر اسید چرب رسم گردید. زمان بازداری به هر اسید چرب با منحنی استاندارد مقایسه شد و در نهایت بر اساس سطح زیر منحنی، نوع و میزان اسید چرب موجود در هر نمونه پاستا مورد ارزیابی قرار گرفت. کروماتوگرام نمونه ها نیز تهیه شد.

تجزیه و تحلیل آماری: این آزمایشات در قالب طرح بلوک های کامل تصادفی با سه تکرار انجام شد. تجزیه و تحلیل داده های حاصل از آنالیزهای شیمیایی با استفاده از نسخه ۱۴ نرم‌افزار MINITAB ساخت شرکت آمریکایی Minitab Inc و روش آنالیز واریانس یک طرفه (Anova one way) و آزمون چند دامنه‌ای Tukey انجام شد.

نتایج

ترکیب شیمیایی پودر ریز جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس و آرد سمولینا در جدول ۱ نشان داده شده است. نتایج میانگین

اساس درصد مورد نظر، پودر ریز جلبک اسپیرولینا در درصدهای صفر (تیمار شاهد)، ۰/۲۵ (تیمار ۱)، ۰/۵ (تیمار ۲)، ۰/۷۵ (تیمار ۳) و ۱ درصد وزنی (تیمار ۴) به ترکیب مواد اولیه اضافه گردید. پس از اختلاط مواد، خمیر حاصل با فشار ۱۲۰ بار از دهانه قالب عبور داده شد و توسط تیغه ای که روی دهانه خروجی قالب نصب بود، به اندازه های یکسان بریده شد. سپس پاستاهای برش خورده، وارد پیش خشک کن با درجه حرارت ۴۴ درجه سانتی‌گراد شدند و در نهایت به خشک کن اصلی انتقال یافتند. در این خشک کن دما ۷۷ درجه سانتی‌گراد بود. پاستاها این مرحله را در مدت زمان ۲ ساعت و ۴۸ دقیقه سپری نموده و به رطوبت مطلوب ۱۲ درصد رسیدند. پاستاها پس از عبور از مرحله سرد کن به درجه حرارت ۳۰ درجه سانتی‌گراد رسیده و از سیلوهای ذخیره سازی توسط نوار نقاله به دستگاه توزین، انتقال داده شدند و در اوزان ۵۰۰ گرمی در بسته‌هایی از جنس پروپیلن، بسته‌بندی شدند. پس از تولید محصول نهایی، محصول مورد نظر آماده جهت انتقال به انبار و در شرایط انبارداری کارخانه، ذخیره گردید.

سنجش پروتئین و اسیدهای آمینه: پودر ریز جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس و نمونه های پاستای به دست آمده از لحاظ میزان پروتئین با روش میکروکجدال بر اساس روش AACC 46-12.01 و با استفاده ضریب ۶/۲۵۲ اندازه‌گیری شد (AACC, 2000). پس از آن پروفایل اسیدهای آمینه نمونه ها توسط روش PICO TAG و با استفاده از دستگاه کروماتوگرافی مایع با عملکرد بالا (HPLC) بدست آمد (ISIRI, 2002).

روش آماده‌سازی نمونه‌ها: به ۱۰ گرم از نمونه پاستا مورد نظر ۴۰ میلی لیتر اسید تری کلرو استیک با غلظت نهایی ۱۲ درصد اضافه شد. پس از صاف کردن نمونه با کاغذ صافی واتمن شماره ۴۰، محلول صاف شده برای اندازه‌گیری اسیدهای آمینه و تهیه پروفایل آن‌ها مورد استفاده قرار گرفت. کروماتوگرام نمونه ها نیز تهیه شد.

روش آزمایش: پس از مشخص شدن مقدار پروتئین به روش کجدال، هیدرولیز پروتئین‌های پاستا توسط اسیدکلریدریک ۶ نرمال انجام شد. عملیات مشتق سازی بوسیله فنیل ایزوسیانات (PITC) جهت آشکارسازی با دتکتور UV در ۲۵۴ nm انجام گرفت که منجر به تشکیل مشتقات فنیل تیوکاربامیل (PTC) اسیدهای آمینه شد.

آزمون های شیمیایی پاستای غنی شده با ریز جلبک در سطوح صفر (شاهد)، ۰/۲۵، ۰/۵، ۰/۷۵ و ۱ درصد وزنی/وزنی در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۱: ترکیب شیمیایی ریز جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس و آرد سمولینا
Table 1: Chemical composition of *Spirulina Platatensis* and Semolina Flour

چربی	پروتئین	ترکیب شیمیایی (gr/100gr)
۰/۵۱	۹/۸	آرد سمولینا
۱/۹	۵۷/۴۷	اسپیرولینا پلاتنسیس

واریانس، نمونه چهارم به طور معنی داری پروتئین بیشتری نسبت به نمونه شاهد از خود نشان داد.

تأثیر بر پروتئین: نتایج تحلیل آماری نمونه ها نشان داد که در خصوص شاخص پروتئین بین نمونه ها و شاهد اختلاف معنی داری مشاهده شد ($p < 0.05$). بر اساس تحلیل آنالیز

جدول ۲: ترکیب شیمیایی پاستای غنی شده با سطوح مختلف پودر ریز جلبک اسپیرولینا
Table 2: Chemical composition of pasta enriched with different levels of spirulina

تیمار ۴	تیمار ۳	تیمار ۲	تیمار ۱	تیمار شاهد	ترکیب شیمیایی (gr/100gr)
۱۱/۴۵۰±۰/۶۳۶ ^a	۱۰/۹۹۵±۰/۰۰۷ ^{ab}	۱۱/۰۵۰±۰/۰۷۱ ^{ab}	۱۰/۹۵۰±۰/۰۲۸ ^{ab}	۱۰/۱۰۰±۰/۱۴۱ ^b	پروتئین
۰/۶۱۰±۰/۰۱۴ ^b	۰/۹۵۵±۰/۰۴۹ ^a	۰/۸۶۰±۰/۰۴۳ ^a	۰/۵۴۰±۰/۰۴۲ ^b	۰/۳۳۰±۰/۰۲۸ ^c	چربی

در هر ستون میانگین های دارای حروف مشترک در سطح احتمال ۵ درصد و با استفاده از آزمون توکی تفاوت معنی دار ندارند.

آسپارتیک بیشتری دارند. تیمار ۲ آسپارتیک کمتری نسبت به سایر تیمارهای ذکر شده داشت ولی همچنان مقدار آن از نمونه شاهد بیشتر بود. در خصوص اسید آمینه گلوتامیک میانگین تیمارها از نظر مقدار گلوتامیک موجود در محصول با هم متفاوت می باشند (جدول ۳).

بر اساس نتایج تجزیه و تحلیل آماری، به ترتیب تیمارهای اول، دوم و چهارم با تیمار شاهد از نظر اسیدهای آمینه گلوتامیک، آرژنین، ترئونین، والین، فنیل آلانین و لوسین دارای اختلاف معنی دار هستند ($p < 0.05$) و تیمار شاهد مقدار کمتری نسبت به سایر تیمارها دارا می باشد. نتایج بررسی های آماری نشان داد که میانگین تیمارها از نظر مقدار اسید آمینه سرین موجود در محصول با یکدیگر متفاوت می باشند (جدول ۳).

تأثیر بر چربی: بر اساس نتایج حاصل از تحلیل آماری در خصوص شاخص چربی، بین نمونه ها و شاهد اختلاف معنی داری وجود دارد ($p < 0.05$). بر این اساس در همه نمونه ها، افزودن پودر میکرو جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس باعث افزایش مقدار چربی محصول نهایی تولید شده گردید. به این صورت که تیمار چهارم بیشترین اختلاف معنی دار و پس از آن تیمار سوم و در نهایت تیمار اول و دوم بیشترین اختلاف معنی دار را با نمونه شاهد از خود نشان دادند (جدول ۲).

تأثیر بر اسیدهای آمینه: نتایج نشان دادند که در محصول نهایی تولید شده با درصدهای مختلف از نظر اسید آمینه آسپارتیک میانگین تیمارها با نمونه شاهد دارای اختلاف معنی دار می باشد ($p < 0.05$). در همه مراحل مورد بررسی، افزودن پودر میکرو جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس باعث افزایش مقدار اسید آمینه آسپارتیک محصول نهایی شد (جدول ۳). نتایج نشان دادند که تیمار ۱، اسید آمینه

جدول ۳: پروفایل اسیدهای آمینه پاستای غنی شده با پودر ریزجلبک اسپیرولینا
 Table 3: Amino acids profile of Pasta enriched with Spirulina

تیمار ۴	تیمار ۳	تیمار ۲	تیمار ۱	تیمار شاهد	اسیدهای آمینه (gr/100gr)
۰/۵۲±۰/۰۱۴ ^{ab}	۰/۵۶±۰/۰۸۴ ^{ab}	۰/۴۶±۰/۰۴۲ ^{ab}	۰/۶۲±۰/۰۲۸ ^a	۰/۴۱±۰/۰۰۰ ^b	آسپارتیک
۳/۵۲۵±۰/۰۳۵ ^{ab}	۳/۶۲۵±۰/۱۷۶ ^{ab}	۳/۲۵۰±۰/۲۱۲ ^{bc}	۳/۹۰±۰/۱۴۱ ^a	۲/۸۰±۰/۱۴۱ ^c	گلوتامیک
۰/۵۲۰±۰/۰۲۸ ^{ab}	۰/۵۲۵±۰/۰۳۵ ^a	۰/۴۳۵±۰/۰۴۹ ^{ab}	۰/۵۴۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۳۶۰±۰/۰۵۶ ^b	سرین
۰/۲۸۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۲۵۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۲۱۵±۰/۰۶۳ ^a	۰/۲۱۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۱۹۵±۰/۰۰۷ ^a	هیستیدین
۰/۲۳۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۲۴۰±۰/۰۱۴ ^a	۰/۱۲۵±۰/۰۲۱ ^b	۰/۲۳۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۱۲۵±۰/۰۰۷ ^b	آرژینین
۰/۳۸±۱/۰۱۴ ^a	۰/۳۷۵±۰/۰۰۷ ^{ab}	۰/۳۲±۰/۰۰۰ ^b	۰/۳۳±۰/۰۲۸ ^{ab}	۰/۳۲±۰/۰۰۰ ^b	گلیسین
۰/۲۸۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۳۱۵±۰/۰۰۷ ^{ab}	۰/۲۲۵±۰/۰۰۷ ^c	۰/۳۲±۰/۰۰۰ ^a	۰/۲۱۰±۰/۰۱۴ ^c	ترئونین
۰/۳۴۰±۰/۰۱۴ ^{bc}	۰/۴۰۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۳۵۰±۰/۰۲۸ ^{abc}	۰/۳۸۵±۰/۰۰۷ ^{ab}	۰/۳۲۰±۰/۰۰۰ ^c	آلانین
۰/۱۱۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۱۷۰±۰/۰۱۴ ^{ab}	۰/۱۵۵±۰/۰۴۹ ^{ab}	۰/۱۷۵±۰/۰۰۷ ^{ab}	۰/۲۴۵±۰/۰۰۷ ^a	تیروزین
۰/۶۳۰±۰/۰۱۴ ^a	۰/۶۹۵±۰/۰۳۵ ^a	۰/۵۱۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۶۶±۰/۰۱۴ ^a	۰/۴۶۰±۰/۰۰۰ ^b	والین
۰/۵۰±۰/۰۰۰ ^{ab}	۰/۵۵±۰/۰۲۸ ^a	۰/۴۵۵±۰/۰۲۱ ^{bc}	۰/۵۲۵±۰/۰۲۱ ^{ab}	۰/۴۰±۰/۰۱۴ ^c	فنیل آلانین
۰/۳۱۵±۰/۰۰۷ ^{ab}	۰/۳۵۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۲۷۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۳۴۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۲۳۰±۰/۰۰۰ ^c	ایزولوسین
۰/۵۹۰±۰/۰۱۴ ^{ab}	۰/۶۴۰±۰/۰۲۸ ^a	۰/۴۸۵±۰/۰۴۹ ^{bc}	۰/۶۰۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۳۹۵±۰/۰۲۱ ^c	لوسین
۰/۳۴۵±۰/۰۴۹ ^a	۰/۳۲۰±۰/۰۸۴ ^{ab}	۰/۱۹۵±۰/۰۳۵ ^{ab}	۰/۲۱۰±۰/۰۱۴ ^{ab}	۰/۱۴۰±۰/۰۰۰ ^b	لیزین
۰/۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۱۲±۰/۰۰۰ ^a	۰/۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۱۳۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۰۰±۰/۰۰۰ ^b	تریپتوفان

در هر ستون میانگین‌های دارای حروف مشترک در سطح احتمال ۵ در صد و با استفاده از آزمون توکی تفاوت معنی دار ندارند.

دارد ($p < 0.05$) به این صورت که مقدار تیروزین موجود در تیمار شاهد بیشتر از سایر تیمارها می باشد (جدول ۳). بر اساس نتایج تجزیه و تحلیل آماری اسید آمینه ایزولوسین موجود در محصول مورد نظر در تحقیق حاضر نشان می‌دهد که میانگین تیمار شاهد از نظر میزان اسید آمینه ایزولوسین موجود در محصول مورد نظر با میانگین تیمارهای اول، دوم، سوم و چهارم تفاوت معنی داری دارد ($p < 0.05$) و تیمار شاهد نسبت به سایر تیمارها مقدر اسید آمینه ایزولوسین کمتری دارد (جدول ۳). نتایج آنالیز آماری اسید آمینه لیزین موجود در محصول مورد نظر در تحقیق حاضر نشان می‌دهد که میانگین تیمار شاهد از نظر میزان لیزین موجود در محصول مورد نظر با میانگین تیمار چهارم تفاوت معنی داری دارد ($p < 0.05$). به این صورت که مقدار اسید آمینه لیزین در تیمار شاهد کمترین مقدار و در تیمار چهارم که دارای ۱ درصد پودر میکروجلبک اسپیرولینا است بیشترین مقدار می باشد (جدول ۳). به طور کلی نتایج آنالیز اسید آمینه تریپتوفان موجود در محصول مورد نظر در تحقیق حاضر (جدول ۳) نشان می‌دهد که میانگین تیمار شاهد از نظر

قابل ذکر است که میانگین اسید آمینه گلوتامیک بین تیمار اول و تیمار دوم نیز با هم متفاوتند. همچنین میانگین اسیدآمینه فنیل‌آلانین تیمار دوم با میانگین تیمار سوم نیز تفاوت معنی داری دارد. به طور کلی نتایج آنالیز اسیدهای آمینه سرین و آلانین موجود در محصول مورد نظر در تحقیق حاضر (جدول ۳) نشان می‌دهد که میانگین تیمار شاهد از نظر میزان سرین و آلانین موجود با میانگین تیمارهای اول و سوم تفاوت معنی داری دارد ($p < 0.05$). بر اساس نتایج آماری، میانگین تیمارها از نظر مقدار اسید آمینه هیستیدین موجود در محصول با یکدیگر و نمونه شاهد، تفاوت معنی داری ندارند ($p > 0.05$). عدم وجود اختلاف معنی‌دار در جدول ۳ ارائه شده است. نتایج آنالیز آماری اسید آمینه گلیسین موجود در محصول مورد نظر در تحقیق حاضر (جدول ۳) نشان می‌دهد که میانگین تیمار شاهد و تیمار اول از نظر میزان گلیسین موجود در پاستا تنها با میانگین تیمار چهارم تفاوت معنی داری دارد ($p < 0.05$). نتایج آنالیز آماری اسید آمینه تیروزین موجود در محصول مورد نظر در تحقیق حاضر، نشان می‌دهد که میانگین تیمار شاهد از نظر میزان تیروزین موجود در محصول مورد نظر با میانگین تیمار چهارم تفاوت معنی داری

میزان تریپتوفان موجود با میانگین تیمارهای اول و سوم تفاوت معنی داری دارد ($p < 0.05$).

جدول ۴: پروفایل اسیدهای چرب پاستای غنی شده با پودر ریزجلبک اسپیرولینا

Table 4: Fatty Acids Profile of Pasta enriched with Spirulina

تیمار ۴	تیمار ۳	تیمار ۲	تیمار ۱	تیمار شاهد	اسیدهای چرب (gr/100gr)	
۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۰۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۲۰±۰/۰۰۰ ^a	C8:0	کاپریلیک اسید
۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۰۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۶۰±۰/۰۰۰ ^a	C10:0	کاپریک اسید
۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^d	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^d	۰/۱۶۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۴۵±۰/۰۰۷ ^c	۰/۷۹۰±۰/۰۰۰ ^a	C12:0	لوریک اسید
۰/۱۶۵±۰/۰۰۷ ^c	۰/۲۰۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۲۳۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۱۷۰±۰/۰۰۰ ^c	۰/۵۸۰±۰/۰۱۴ ^a	C14:0	مریستیک اسید
۰/۰۷۵±۰/۰۰۷ ^{ab}	۰/۰۷۰±۰/۰۲۸ ^{abc}	۰/۰۹۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۰۲۰±۰/۰۰۰ ^c	۰/۰۳۰±۰/۰۰۰ ^{bc}	C14:1	مریستولئیک اسید
۰/۱۰۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۱۰۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۱۲۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۰۹۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۱۲۵±۰/۰۰۷ ^a	C15:0	پنتادکانیک اسید
۰/۰۴۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۰۵۰±۰/۰۱۴ ^a	۰/۰۷۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۰۴۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۰۵۵±۰/۰۰۷ ^a	C15:1	پنتادکانوئیک اسید
۲۲/۰۰۵±۰/۲۶۲ ^a	۲۰/۹۴۵±۰/۴۱۷ ^b	۲۰/۴۹۰±۰/۰۵۷ ^{bc}	۱۹/۹۳۵±۰/۰۹۳ ^c	۲۰/۴۶۵±۰/۰۶۴ ^{bc}	C16:0	پالمیتیک اسید
۰/۴۰۵±۰/۰۳۵ ^b	۰/۵۸۵±۰/۰۷۷ ^a	۰/۴۰۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۳۱۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۲۹۵±۰/۰۰۷ ^b	C16:1	پالمیتولئیک اسید
۰/۲۳۰±۰/۰۴۲ ^{ab}	۰/۲۶۵±۰/۰۳۵ ^a	۰/۱۸۵±۰/۰۲۱ ^{ab}	۰/۱۴۵±۰/۰۲۱ ^b	۰/۱۵۵±۰/۰۰۷ ^{ab}	C17:0	مارگاریک اسید
۰/۰۹۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۰۹۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۱۳۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۰۹۵±۰/۰۳۵ ^a	۰/۱۲۰±۰/۰۰۰ ^a	C17:1	هپتادکانوئیک اسید
۱/۷۷۵±۰/۰۲۱ ^b	۱/۹۷۰±۰/۰۴۲ ^a	۱/۹۸۰±۰/۰۱۴ ^a	۱/۶۱۵±۰/۰۰۷ ^c	۱/۹۲۰±۰/۰۰۰ ^a	C18:0	استئاریک اسید
۰/۱۷۵±۰/۰۱۰۶ ^a	۰/۰۳۰±۰/۰۴۲ ^a	۰/۱۸۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۱۵۵±۰/۰۲۱ ^a	C18:1t	الایدیک اسید
۱۶/۶۹۰±۰/۰۷۱ ^c	۱۷/۴۹۵±۰/۱۴۸ ^b	۱۷/۸۵۰±۰/۰۸۵ ^{ab}	۱۸/۲۳۵±۰/۳۰۴ ^a	۱۶/۲۶۵±۰/۰۲۱ ^c	C18:1cis	اولئیک اسید (ω۹)
۰/۰۹۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۰۹۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۱۳۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۰۹۵±۰/۰۳۵ ^a	۰/۱۲۰±۰/۰۰۰ ^a	C18:2t	لینولائیدیک اسید
۵۳/۱۹۰±۰/۴۶۷ ^{abc}	۵۲/۶۷۰±۰/۳۳۹ ^{bc}	۵۲/۴۱۰±۰/۰۱۴ ^c	۵۴/۰۶۰±۰/۰۲۸ ^a	۵۳/۵۴۰±۰/۰۹۹ ^{ab}	C18:2cis	لینولئیک اسید (ω۶)
۰/۰۳۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۰۳۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۰۲۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۰۲۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۰۲۵±۰/۰۰۷ ^a	C18:3gma	گامالینونیک اسید (ω۶)
۲/۸۳۰±۰/۰۴۲ ^b	۲/۸۱۵±۰/۰۹۱ ^b	۲/۸۳۵±۰/۰۰۷ ^b	۳/۰۳۵±۰/۰۳۵ ^a	۲/۹۵۵±۰/۰۰۷ ^{ab}	C18:3 alfa	آلفالینونیک اسید (ω۳)
۰/۲۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۳۱۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۲۴۰±۰/۰۰۰ ^{ab}	۰/۲۱۵±۰/۰۳۵ ^b	۰/۲۱۰±۰/۰۲۸ ^b	C20:0	آراشیدیک اسید
۰/۷۶۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۷۴۵±۰/۰۶۳ ^a	۰/۷۸۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۷۵۰±۰/۰۲۸ ^a	۰/۶۹۵±۰/۰۲۱ ^a	C20:1	ایکوزانوئیک اسید
۰/۲۳۰±۰/۰۴۲ ^a	۰/۲۲۰±۰/۰۴۲ ^a	۰/۱۷۰±۰/۰۴۲ ^a	۰/۱۰۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۱۵۵±۰/۰۲۱ ^a	C20:2	ایکوزا دی انوئیک اسید
۰/۲۸۰±۰/۰۲۸ ^a	۰/۳۰۰±۰/۰۱۴ ^a	۰/۱۳۰±۰/۰۱۴ ^b	۰/۱۴۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^c	C20:5EPA	(EPA) ایکوزا پنتانوئیک اسید (ω۳)
۰/۲۸۰±۰/۰۲۸ ^a	۰/۳۰۰±۰/۰۱۴ ^a	۰/۱۳۰±۰/۰۱۴ ^b	۰/۱۴۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۱۴۵±۰/۰۰۷ ^b	C22:0	بهینیک اسید
۰/۱۱۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۱۱۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۱۵۰±۰/۰۲۸ ^a	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۱۲۰±۰/۰۰۰ ^a	C22:1	اروسیک اسید (ω۹)
۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^c	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^c	۰/۰۵۵±۰/۰۰۷ ^a	۰/۰۳۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^c	C22:5DPA	(DPA) دوکوزا پنتانوئیک اسید (ω۳)
۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۱۰±۰/۰۰۰ ^a	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	C22:6DHA	(DHA) دوکوزا هگزانوئیک اسید (ω۳)
۰/۰۱۰±۰/۰۱۴ ^b	۰/۰۲۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۳۱۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۰۲۵±۰/۰۰۷ ^b	۰/۳۳۰±۰/۰۲۸ ^a	C24:0	لیگنوسریک اسید
۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۱۰۵±۰/۰۲۱ ^a	۰/۰۰۰±۰/۰۰۰ ^b	۰/۰۸۵±۰/۰۰۷ ^a	C24:1	نرونیک اسید

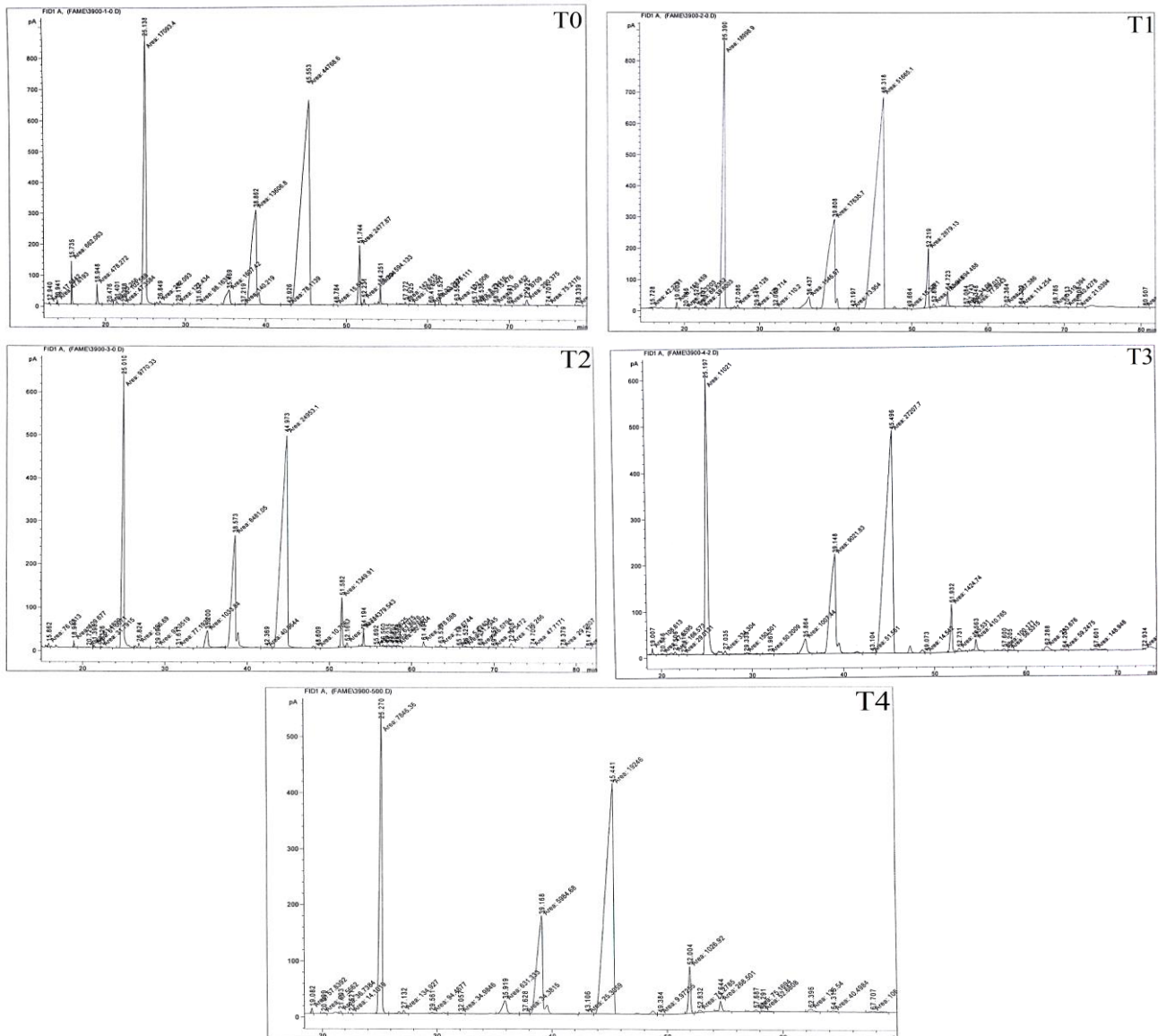
در هر ستون میانگین های دارای حروف مشترک در سطح احتمال ۵ درصد و با استفاده از آزمون توکی تفاوت معنی دار ندارند.

پیوند دوگانه PUFA می باشد، با مقدار ۵۴/۰۶ درصد مربوط به تیمار اول (دارای ۰/۲۵ درصد پودر میکرو جلبک اسپیرولینا) است که با نمونه شاهد دارای اختلاف معنی دار است ($p < 0.05$). در این بین، تیمار اول با تیمارهای دوم و سوم نیز تفاوت معنی داری دارد. نتایج آزمون توکی در جدول ۱۲۵

تأثیر بر اسیدهای چرب: نتایج آنالیز اسیدهای چرب نمونه های پاستا در جدول ۴ ارائه شده است. همچنین کروماتوگرام حاصل نیز در شکل ۱ ارائه شده است. بر اساس نتایج آنالیز آماری بدست آمده، بیشترین مقدار اسیدهای چرب مربوط به لینولئیک اسید (ω۶)، که از اسیدهای چرب غیر اشباع با چند

اول با مقدار ۱۹/۹۳ درصد کمترین میزان پالمیتیک اسید را دارد.

۴ نشان می‌دهند که میانگین میزان اسید چرب اشباع پالمیتیک اسید تیمار شاهد (بدون افزودن پودر اسپیرولینا) با میانگین تیمار چهارم تفاوت معنی داری دارد ($p < 0.05$). تیمار

شکل ۱: کروماتوگرام اسیدهای چرب در تیمارهای مختلف

Figure 1: Fatty acids Chromatogram in different treatments

اسید چرب غیر اشباع اولئیک اسید را دارا می‌باشد. قابل ذکر است که میانگین اولئیک اسید تیمار اول با میانگین تیمار سوم و چهارم نیز تفاوت معنی داری دارد. بر اساس نتایج بدست آمده بیشترین مقدار اسید چرب غیر اشباع آلفا لینولنیک اسید (۳) که از اسیدهای چرب غیر اشباع با چند

بر اساس نتایج آزمون توکی، میانگین اسید چرب غیر اشباع اولئیک اسید (۹) که اسید چرب غیر اشباع با یک باند دوگانه است، تیمار شاهد (بدون افزودن پودر اسپیرولینا) با میانگین تیمار اول، دوم و سوم تفاوت معنی داری دارد (تیمار اول با مقدار ۱۸/۲۳ درصد بیشترین مقدار

نمونه‌ها، افزودن پودر میکرو جلبک اسپیرولینا پلاتنسیس باعث افزایش مقدار چربی محصول نهایی تولید شده گردید. این نتایج مشابه نتایج Lemes و همکاران در سال ۲۰۱۲ می باشد. بر اساس پژوهش Prabhasankar و Kadam در سال ۲۰۱۰ جایگزینی اجزای پاستا با پودر جلبک Wakame باعث بهبود قابل توجه محتویات پروتئین و چربی شد.

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۳، اسید آمینه گلوتامیک، اسید آمینه غالب در بین اسیدهای آمینه بدست آمده می باشد. به این صورت که تیمار شاهد ($2/80 \pm 0/141$) درصد)، تیمار حاوی ۰/۲۵ درصد اسپیرولینا ($3/90 \pm 0/141$) درصد) تیمار حاوی ۰/۵ درصد اسپیرولینا ($3/250 \pm 0/212$) درصد) تیمار حاوی ۰/۷۵ درصد اسپیرولینا ($3/625 \pm 0/176$) درصد) و تیمار حاوی ۱ درصد اسپیرولینا ($3/525 \pm 0/35$) درصد) می باشند. بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۳ در خصوص اسیدهای آمینه ضروری لوسین، ایزولوسین، والین، فنیل آلانین، ترئونین، تریپتوفان، لیزین و آرژینین، نمونه شاهد با سایر نمونه‌ها دارای اختلاف معنی دار است. با افزایش ریز جلبک اسپیرولینا در پاستا، مقادیر اسیدهای آمینه مخصوصا اسیدهای آمینه ضروری افزایش یافت. Shogren و همکاران در سال ۲۰۰۶ با غنی سازی اسپاگتی با آرد سویا به نتایج مشابهی دست یافتند. تنها اسید آمینه ضروری هیستیدین نمونه شاهد با سایر نمونه‌ها اختلاف معنی دار ندارد که مطابق با نتایج حاصل از تحقیق Shogren و همکاران در سال ۲۰۰۶ نبود.

بر اساس نتایج بدست آمده، اسیدهای چرب غالب در پاستای شاهد، پالمیتیک اسید ($20/465 \pm 0/064$) درصد)، اولئیک اسید ($16/265 \pm 0/021$) درصد)، استئاریک اسید ($53/540 \pm 0/099$) درصد)، لینولئیک اسید ($2/955 \pm 0/007$) درصد) بود. اسیدهای چرب غالب در پاستای غنی شده نیز ترتیب مشابهی داشتند. با افزایش میزان ریز جلبک در ترکیب پاستا، مقدار پالمیتیک اسید نیز افزایش یافت که از این نظر تیمار شاهد فقط با تیمار حاوی ۱ درصد پودر میکروجلبک اسپیرولینا اختلاف معنی داری داشت و با سایر تیمارها اختلاف معنی داری نداشت. درخصوص استئاریک اسید، تیمار شاهد با تیمارهای اول و چهارم تفاوت معنی دار داشت و با سایر تیمارها، اختلاف معنی دار نبود. با افزایش میزان ریز جلبک در ترکیب

پیوند دوگانه می باشد، مربوط به تیمار دوم با مقدار ۳/۰۳ درصد می باشد که بر اساس نتایج آزمون توکی (جدول ۴) میانگین میزان آلفالینولنیک اسید تیمار شاهد (بدون افزودن پودر اسپیرولینا) با میانگین آلفا لینولنیک اسید هیچکدام از تیمارها تفاوت معنی دار ندارد ($p > 0/05$).

میانگین آلفا لینولنیک اسید تیمار اول با تیمارهای دوم، سوم و چهارم تفاوت معنی داری دارد ($p < 0/05$). به طور کلی نتایج آنالیز اراشیدیک اسید موجود در محصول مورد نظر در تحقیق حاضر نشان می‌دهد که میانگین تیمار شاهد از نظر میزان اراشیدیک اسید موجود در محصول مورد نظر تنها با میانگین تیمار سوم تفاوت معنی داری دارد ($p < 0/05$). نتایج آنالیز ایکوزانوئیک اسید و ایکوزا دی انوئیک اسید موجود در محصول مورد نظر در تحقیق حاضر، نشان می‌دهد که میانگین تیمار شاهد از نظر میزان ایکوزانوئیک اسید موجود در محصول مورد نظر با میانگین هیچکدام از تیمارها تفاوت معنی داری ندارد ($p > 0/05$).

بر اساس نتایج آنالیز آماری اسید چرب غیر اشباع ایکوزا پنتانوئیک اسید (۳) میانگین تیمارهای اول، دوم، سوم و چهارم با میانگین تیمار شاهد تفاوت معنی داری دارند ($p < 0/05$). نتایج آنالیز اسید چرب غیر اشباع دوکوزا پنتانوئیک اسید (۳) نشان می‌دهد که میانگین تیمارهای اول و دوم با میانگین تیمار شاهد تفاوت معنی داری دارد ($p < 0/05$). بر اساس نتایج آنالیز اسید چرب غیر اشباع دوکوزا هگزانوئیک اسید (۳)، میانگین تیمار دوم با تیمار شاهد تفاوت معنی داری دارد ($p < 0/05$).

بحث

به طور کلی نتایج آنالیز شیمیایی پروتئین موجود در محصول مورد نظر در تحقیق حاضر نشان داد که میانگین تیمارها از نظر میزان پروتئین موجود تفاوت معنی دار دارند. می توان اینگونه نتیجه گرفت که بالا بودن پروتئین اسپیرولینا (جدول ۱) باعث افزایش پروتئین پاستا شده است. بر اساس تحقیق Salehifar و همکاران در سال ۲۰۱۳ مقدار پروتئین در کلوجه غنی شده با ریزجلبک اسپیرولینا افزایش معنی داری در مقایسه با نمونه شاهد داشت. در خصوص شاخص چربی بر اساس نتایج حاصل از تحلیل آماری بین میانگین نمونه‌ها و شاهد اختلاف معنی داری وجود داشت. بر این اساس در همه

نظر گرفتن بهترین نسبت ها، مفید واقع می شود. بر اساس نتایج بدست آمده، افزودن پودر میکروجلبک ویژگی های مورد نظر را بطور قابل تشخیص تغییر داد. لازم به ذکر است که افزایش بیش از حد شاخص های مورد اندازه گیری تاثیر منفی بر ویژگی های محصول نهایی می گذارد.

در پایان، از نتایج حاصل از پژوهش فوق نتیجه گیری می شود که افزودن پودر میکروجلبک اسپیرولینا می تواند پاستا را از نظر ویژگی های مورد بررسی بهبود دهد و می توان محصولی با کیفیت تغذیه ای بالا تولید کرد که باعث افزایش ارزش غذایی پاستا شود و پاستا را در دسته فرآورده های غذایی فرا سودمند قرار دهد. پیشنهاد می شود که جهت حفظ پروتئین پودر میکروجلبک اسپیرولینا پلاتنسیس در فرآیند حرارتی تولید پاستا، از روش های حرارت دهی مختلف استفاده شود.

تشکر و قدردانی

از همکاری و همیاری مدیریت محترم و پرسنل عزیز گروه مواد غذایی خوشنام که در این پژوهش ما را یاری نمودند، صمیمانه تشکر می گردد.

منابع

- AOAC, 2005. Association of Official Analytical Chemists, Official Methods of Analysis, 18th edn. Washington, D.C., USA.
- AACC, 2000. Approved methods of Analysis of the American Association of Cereal Chemists, NO 46-12.01,58-18.01. 10th edn. Minesota., USA.
- Batista, A.P., Nunes, M.C., Raymundo, A., Gouveia, L., Sousa, I., Cordobés, F., Guerrero, A. and Franco, J.M., 2011. Microalgae biomass interaction in biopolymer gelled systems. Food hydrocolloids, 25(4): 817-825.
- Belay, A., 2004. New scientific developments in the health benefits of spirulina (Arthrospira)

پاستا، مقدار اسید چرب غیر اشباع آلفا لینولنیک اسید افزایش معنی دار نداشت. Salehifar و همکاران در سال ۲۰۱۳ اعلام نمودند که با افزایش مقدار ریز جلبک در ترکیب کلوچه، مقدار اسید آلفا لینولنیک در کلوچه غنی شده در مقایسه با شاهد افزایش معنی داری پیدا کرد. با افزایش میزان ریز جلبک در ترکیب پاستا، مقدار اولئیک اسید (۵۹) نیز افزایش یافت. در خصوص اسید چرب غیر اشباع لینولنیک اسید (۵۶)، تیمار شاهد با تیمار حاوی ۰/۲۵ درصد پودر میکروجلبک اسپیرولینا اختلاف معنی دار داشت. اسیدهای چرب غیر اشباع DPA و DHA با توجه به اینکه مختص آبزیان هستند، در پاستای غنی شده مشاهده شدند. در تحقیق مشابه، Gouveia و همکاران در سال ۲۰۰۸ با استفاده از ریزجلبک های اسپیرولینا ماکسیما و دیاکرونا مقدار اسیدهای چرب چند غیر اشباع ایکوزاپنتانوئیک اسید، دوکوزاهگزانوئیک اسید و آلفا لینولنیک اسید و ویژگی های بافتی را در دسرهای زلی گیاهی بهبود دادند. همچنین در تحقیق مشابه دیگری توسط Gouveia و همکاران در سال ۲۰۰۸ درباره غنی سازی خمیر بیسکویت سنتی کشور کره با ریز جلبک ایزوکرایسیس گالبانو در سطوح ۱ و ۳ درصد، افزودن این ریز جلبک به افزایش معنی دار اسیدهای چرب امگا 3 بیسکویت منجر شد. نتایج تحقیق Hafezieh در سال ۲۰۱۵ بر روی ترکیب اسیدهای چرب ریز جلبک ایزوکرایسیس گالبانو نشان داد که این ریز جلبک غنی از اسیدهای چرب غیر اشباع لینولنیک اسید و دوکوزاهگزانوئیک اسید بود. به نظر می رسد فرآیند حرارتی در پخت پاستا تاثیری بسزایی بر روی ماندگاری اسیدهای چرب میکروجلبک اسپیرولینا داشته است.

بطور کلی نمونه های دارای پودر میکروجلبک اسپیرولینا پلاتنسیس به جهت دارا بودن ویژگی های تغذیه ای بالا، برای مصرف کننده دارای اهمیت می باشد که نمونه های دارای پودر میکروجلبک اسپیرولینا ویژگی های تغذیه ای مورد نظر را تامین نمودند. با افزایش سطح فرهنگ مصرف کنندگان، مردم به سمت استفاده از پاستاهای دارای ارزش غذایی بالا تمایل پیدا نموده اند.

با توجه به نتایج حاصل از آزمون های انجام شده در این پژوهش مشاهده می شود که افزودن پودر میکروجلبک اسپیرولینا به عنوان ترکیب بهبود بخش ویژگی های شیمیایی و در نتیجه در بالا بردن ارزش غذایی پاستای تولید شده با در

- phycocyanin and its potential health benefits. *Nutritional Sciences*, 7(3): 165-173.
- Belay, A., 2002.** The potential application of *Spirulina* (*Arthrospira*) as a nutritional and therapeutic supplement in health management. *The American Nutraceutical Assoc*, 5(2): 27-48.
- Belay, A., Ota, Y., Miyakawa, K. and Shimamatsu, H., 1993.** Current knowledge on potential health benefits of spirulina. *Journal of applied Phycology*, 5(2): 235-241. <https://doi.org/10.1007/BF00004024>
- Carlson, S., 2011.** GRAS exemption claim for *Spirulina platensis* as an ingredient in foods, Division of Biotechnology and GRAS Notice Review Office of Food Additive Safety-CFSAN U.S. Food and Drug Administration. 21 July 2011. <https://www.fda.gov/downloads/food/ingredientspackaginglabeling/gras/noticeinventory/ucm269772.pdf>
- Chamorro-Cevalos, G., Barrón, B.L. and Vázquez-Sánchez, J., 2007.** Toxicologic studies and antitoxic properties of spirulina. *Spirulina in Human Nutrition and Health*, pp: 27-30.
- Danesi, E.D.G., Navacchi, M.F.P., Takeuchi, K.P., Frata, M.T. and Carvalho, J.C.M., 2010.** Application of spirulina platensis in protein enrichment of manioc based bakery products. *Journal of Biotechnology*, 150: 311.
- Fradique, M., Batista, A.P., Nunes, M.C., Gouveia, L., Bandarra, N.M. and Raymundo, A., 2010.** Incorporation of *Chlorella vulgaris* and *Spirulina maxima* biomass in pasta products. Part 1: Preparation and evaluation. *Journal of the Science of Food and Agriculture*, 90(10): 1656-1664. <https://doi.org/10.1002/jsfa.3999>
- Gouveia, L., Batista, A.P., Raymundo, A. and Bandarra, N., 2008.** *Spirulina maxima* and *Diacronema vlkianum* microalgae in vegetable gelled desserts. *Nutrition & Food Science*, 38(5), pp: 492-501. <https://doi.org/10.1108/00346650810907010>
- Hafezieh, M., 2015.** Fatty acids nutritional value of two microalgae *Nannochloropsis oculata* and *Isochrysis galbana*. *Iranian Scientific fisheries Journal*, 24(2): 135-142.
- ISIRI, 2009.** Macaroni- Specification and test methods. NO 213. 4rd revision. Institute of standards and industrial research. Karaj. Iran.
- Kadam, S.U. and Prabhasankar, P., 2010.** Marine foods as functional ingredients in bakery and pasta products. *Food Research International*, 43(8): 1975-1980. <https://doi.org/10.1016/j.foodres.2010.06.007>
- Khan, Z., Bhadouria, P. and Bisen, P.S., 2005.** Nutritional and therapeutic potential of Spirulina. *Current pharmaceutical biotechnology*, 6(5): 373-379. <https://doi.org/10.2174/138920105774370607>
- Krishnakumari, M.K., Ramesh, H.P. and Venkataraman, L.V., 1981.** Food safety evaluation: acute oral and dermal effects of the algae *Scenedesmus acutus* and *Spirulina platensis* on albino rats. *Journal of Food Protection*, 44(12): 934-935. <https://doi.org/10.4315/0362-028X-44.12.934>
- Kumar, P., Yadava, R.K., Gollen, B., Kumar, S., Verma, R.K. and Yadav, S., 2011.** Nutritional contents and medicinal properties

- of wheat: a review. *Life Sci Med Res*, 22: 1-10.
- Kumudha, A., Kumar, S.S., Thakur, M.S., Ravishankar, G.A. and Sarada, R., 2010.** Purification, identification, and characterization of methylcobalamin from *Spirulina platensis*. *Journal of agricultural and food chemistry*, 58(18): 9925-9930. <https://doi.org/10.1021/jf102159j>
- Lemes, A.C., Takeuchi, K.P., Carvalho, J.C.M.D. and Danesi, E.D.G., 2012.** Fresh pasta production enriched with *Spirulina platensis* biomass. *Brazilian Archives of Biology and Technology*, 55(5): 741-750. <http://dx.doi.org/10.1590/S1516-89132012000500014>
- Mamatha, B.S., Namitha, K.K., Senthil, A., Smitha, J. and Ravishankar, G.A., 2007.** Studies on use of Enteromorpha in snack food. *Food Chemistry*, 101(4): 1707-1713. <https://doi.org/10.1016/j.foodchem.2006.04.032>
- Pulz, O. and Gross, W., 2004.** Valuable products from biotechnology of microalgae. *Applied microbiology and biotechnology*, 65(6): 635-648. <https://doi.org/10.1007/s00253-004-1647-x>
- Park, W.P. and Kim, Z.U., 1990.** Characteristics of extruded noodles made with a mixture containing soyabean flour. *Hanguk Nonghwahak Hoechi*, 33(3): 209-215.
- Salehifar, M., Shahbazizadeh, S., Khosravi-Darani, K., Behmadi, H. and Ferdowsi, R., 2013.** Possibility of using microalgae *Spirulina platensis* powder in industrial production of Iranian traditional cookies. *Iranian Journal of Nutrition Sciences & Food Technology*, 7(4): 63-72.
- Shogren, R.L., Hareland, G.A. and Wu, Y.V., 2006.** Sensory evaluation and composition of spaghetti fortified with soy flour. *Journal of food science*, 71(6). <https://doi.org/10.1111/j.1750-3841.2006.00061.x>
- Silveira, A.V.D. and Badiale-Furlong, E., 2009.** Formulação de uma massa alimentícia alternativa: enriquecimento com plasma bovino. *Alimentos e Nutrição Araraquara*, 9(1).
- Tarzi, B.G., Shakeri, V. and Ghavami, M., 2012.** Quality evaluation of pasta enriched with heated and unheated wheat germ during storage. *Advances in Environmental Biology*, pp:1700-1708.
- Yamaguchi, K., 1996.** Recent advances in microalgal bioscience in Japan, with special reference to utilization of biomass and metabolites: a review. *Journal of applied phycology*, 8(6): 487-502. <https://doi.org/10.1007/BF02186327>

Application effects of *Spirulina* powder on the fatty acid and amino acid composition of pasta

Mostolizadeh S.¹; Moradi Y.^{2*}; Mortazavi M.S.¹; Motallebi A.²; Ghaeni M.³

* ymorady@yahoo.com

- 1- Persian Gulf and Oman Sea Ecological Research Institute, Iranian Fisheries Science Research Institute (IFSRI), Agriculture research Education and Extension Organization
- 2- Iranian Fisheries Science Research Institute, Agriculture research Education and Extension Organization
- 3- Department of Fisheries, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran

Abstract

Spirulina platensis is a blue-green microalgae with unique nutrient content and numerous nutritional and therapeutic effects which is used for enrichment of various food products. There is a lack of knowledge about wheat flour fortification in pasta production with powdered *Spirulina platensis*. Therefore, the application effects of *Spirulina platensis* powder at various levels of 0.0, 0.25, 0.5, 0.75 and 1 % of pasta weight were evaluated, on the amounts of protein and fat content of pasta by micro-Kjeldahl and Soxhlet extraction methods, respectively. The effects of fortification on the amino acids and fatty acids of pasta, were evaluated by Gas Chromatography (GC) and High Performance Liquid Chromatography (HPLC), respectively. Adding various amounts of *Spirulina* powder showed significant effects on chemical parameters of pasta ($p < 0.05$). Based on the results, using various amounts of spirulina powder showed significant effects on some of the essential amino acids and unsaturated fatty acids of pasta ($p < 0.05$). Addition of 0.25 % of *Spirulina platensis* powder to pasta resulted in production an enriched food which is a functional food with improved nutritional value. appropriate microbiological characteristics of the final product according to the Iran national standards and consumer acceptance.

Keywords: *Spirulina platensis* microalgae powder, Pasta, Enrichment, Functional food

---

*Corresponding author